

uerſi fuerūt. Regio eñ noſtra propria, paradifus eſt, quia ad hoc cõditi fuimus, ut ſi primus homo nõ peccafſet, ſine morte corpis paradifi gaudijs fruere-
mur. Qui ergo ab illa per peccatũ cecidimus, neceſſe eſt, ut per penitentiã quaſi per aliã uia ad eã redeamus, ut qui cecidimus ſu pbiendo, inobediendo, uerita guſtãdo, per aliã uia ad eã redeamus. i. humiliãdo noſmer-
ipſos, obediendo, & non ſolum ab illicitis, ſed etiam à licitis abſtinendo, quod ipſe præſtare dignetur, qui uiuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

IN OCTAVA
Epiphania. Iohannis primo

In illo tempore: Vidit Iohannes Ieſum
uenientẽ ad ſe, & ait: Ecce agnus dei. Et re-

In huius lectiõnis breuitate cõſiderandum eſt. quã latiffime trinitatis eſſentia inſeparabilis nobis cõmmendetur. Cum enim filius baptizaẽ, patris nox auditur, ſpiritus ſanctus in ſpecie columbe uidetur, una deitas in ſubſtantia, trina in perſonis declaratur. In quo loco etiã præcurſoris domini ſanctitas cõmmendatur, qui homo ex hominibus natus, per diuinã gratiam ad tantã celſitudinem eſt pductus, ut non ſolũ filium dei in forma hominis baptizaret, ſed etiam patris uocẽ deſuper intonantẽ audiret, & ſpiritum ſanctũ in ſpecie columbe uideret. Sed cuncta pordinẽ uideamus. **Vidit (inquit) Iohannes Ieſum uenientẽ ad ſe. Viſio enim iſta non ſolũ ad corporales oculos pertinere putanda eſt, ſed etiam ad ſpirituales. Vidit ergo eũ corpore ambulantẽ,**

sed intellexit in eo diuinitatē manētem . Et ideo ex-
clamauit, dicens: **Ecce agnus dei ecce qui tollit**
peccata mundi. Ac si diceret: Ecce innocens inter
peccōres, iustus inter reprobos, inter impios pius: quia
et si ueram humanā carnem traxit ex Adam, nullum
tamen peccatum ex origine sumpsit Adā, ideo potens
est tollere peccata mūdi. Quia cum esset hō inter ho-
mines, in eo uestigiū peccati nullū potuit inueniri:
quā ut ait Petr⁹ ap^lus, Peccatū nō fecit, nec inuēus
est dolus in ore eius. Agnus em̄ dñs dictus est, non p
naturam, sed per figuram, quia sicut agnus p peccatis
populi in sacrificio offerebatur, ita offerens se p no-
bis hostiā patri in odorē suauitatis, peccōrum nostro-
rū maculas suo sanguine lauit, sicut p Iohannē dicit
in Apocalypsi: Qui dilexit nos, et lauit nos à peccatis
nostris in sanguine suo. Cuius typum & figuram ille
agnus paschalis in ueteri testamento tenuit, quod ob-
re- cordationem liberationis Israel, p singulos annos in
pascha iustus est immolari, illū nimirum agnū signifi-
cans, cuius sacram positionē Isaias predicēs, ait: Sicut
ouis ad occisionē ducetur, & quasi agnus corā ton-
dente se obmutescet, & nō aperiet os suū. Iste est em̄
ille agnus, de quo Iohannes ait in Apocalypsi: Vidi
agnum quasi occisum, habentem cornua septem &
oculos septem. Et iterum: Vidi supra montem Sion
agnum stantem, & cum eo centum quadraginta qua-
tuor millia, qui empti sunt de terra. Quo autē ordi-
ne agnus iste peccata mūdi tollat, Petrus apostolus
insinuat, cū dicit: Nō corruptibilibus auro & argen-
to redēpti estis de uana uestra conuersatione pater-
næ traditiōis, sed precioso sanguine quasi agni incon-
taminati & immaculati Christi. Nec tūc solum dñs

Apoca. i.

Isai. 53.

Apoca. 5.

i. petri. i.

peccata mūdi tulit, cum se singularē hostiam, p̄ mun-
do obtulit, sed etiā quotidie tollit pctā mundi, cum
per cōmunionem corporis & sanguinis sui, fidelium
animas à pctōrum maculis abluit, iuxta qđ ipse eius-
dem corporis & sanguinis sui mystērū discipulis tra-
dens, ait: **Hic est calix sanguinis mei noui testamēti,**
qui p̄ uobis & p̄ multis effundetur in remissionem
pctōrum. **Hoc facite, quotiescunq; biberitis, in meā**
cōmemorationem. Sed quale testimoniū suus præ-
cursor dño perhibeat, audiamus: **Hic est enim de**
quo dicit: Post me uenit uir, qui ante me fa-
ctus est. In quibus uerbis humanā pariter & diui-
nam naturā ostendit, cū ait: [Post me uenit uir, qui
ante me factus ē.] Ac si diceret: [Post me uenit,] q̄
post me natus, post me p̄dicare incipiet. [Ante me
factus est,] q̄ a mihi dignitate prælati⁹ est. ante em̄
in scripturis non semp̄ ad tempus refertur, sed aliquñ
ad dignitatē, sicut de Ioseph filijs legit: **Posuit Ephra-**
im ante Manassen, id ē, amplioris gratiē & dignitatis
eum futurū ostēdit, siue certe quod ait, [Post me ue-
nit uir,] ordinem humanæ naturæ insinuat. **Quod**
uero subiūgit, [ante me factus est,] excellentiā diui-
næ potentæ ostendit. **Ac si diceret: Cū post me na-**
tus sit, inde me superat, q̄a natiuitatis tēpora in diui-
nitate eum non angustant. **Vnde & bene subiūgit,**
quia prior me erat. **Illum** in his uerbis insinuat,
de q̄ Iohannes in exordio euāgelio sui ait: **In princi-**
pio erat uerbū, & uerbū erat apud deū, & deus erat
uerbū. **Et pulchre dñs à præcursore suo uir appella-**
tur. **Vir em̄ à uiribus dictus est.** **Et hoc nomen specia-**
liter illi cōgruit, q̄ uelut agnus māsuetus & humilis,
leonis saeuiciā, solus potuit superare. **De q̄ scriptum**

2 Marc. 14

est. Ecce uir oriens nomē eius. **Et ego nesciebam eum.** Cum omnibus fidelibus manifestū sit, quia sciebat Iohannes dñm, quē clauso matris utero senserat, & cui testimoniū phibuerat, dicēs: Ego à te debeo baptizari, & tu uenis ad me? & multa talia, qd est quod nunc dicit, **Ego nesciebā eum?** Sed ad hoc dicendum, qa cum eum baptizaret, tm̄ in eius cognitiōe creuit, ut ad cōparationē eius cognitiōis nihil se eē putaret, quod prius de illo cognouerat, & ideo dicit [**Et ego nesciebam eum**] Ac si diceret, tā perfecte nesciebam eum, in quo tantā excellentiā diuinitatis nō dum esse cōpereram. Cum em̄ baptista dñi, patris uocē desup̄ intonantem audiuit, & sp̄m̄ sanctū in specie columbæ descendētē uidit, nō est dubitandum, ex hoc uisu & auditu, in diuina cognitione eum multum profecisse. Sed quia ad hoc deus pater filium suum reuelauit Iohāni, ut per eius prædicationem alijs ostenderetur, recte subiungitur: **Sed ut manifestetur Israel, propterea ueni ego in aqua baptizāti.** Quod est aperte dicere: Nō ideo missus sum ante illū in aqua baptizare, ut baptizādo peccata tollere possem, sed ut in eo baptismo illius baptismum præcurrerem, q post me uenturus in spiritu sc̄to erat baptizaturus. Ille autē solus baptizat in spiritu sc̄to, qui p̄ sp̄m̄ sanctum peccata in baptismo dimittit, q̄ ait in euangelio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, nō potest intrare in regnum dei. De quo baptismo ascensurus in cælum, discipulis ait: Vos autē baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Quod quia inuisibiliter & nō uisibiliter fit, dñs alibi manifestat: q cum de eodē spiritu dixisset, Spiritus ubi uult spirat, & uocē eius audis, & nescis unde

Johan. 3.

ueniat, aut quo uadat, cōtinuo adiunxit: Sic om̄is q̄
natus est ex spiritu. Et qm̄ omnis qui diuinam noti-
tiam accipit, alijs annūciare debet, recte de eodem
Iohanne subditur: Et testimoniū perhibuit Jo-
bannes, dicens: Quia uidi sp̄m̄ descendēte
quasi columbam de cælo, et mansit super eū.

In quibus uerbis non solum quærendum est, quare
aliquādo spiritus sanctus in specie columbæ, aliquan-
do in linguis igneis uisus esse legat̄, sed etiā illud so-
llicite inuestigandum, cur super dñm̄ in specie colum-
bæ, & super apostolos in igne apparuit, ita ut nec sup̄
dñm̄ in igne, nec super apostolos in specie colum-
bæ uisus sit. Per singula ergo hæc manifestāda sunt.

Quia em̄ columba simplex est auis, recte spiritus san-
ctus in specie columbæ apparuit, ut ostenderet, quia
illow corda inhabitat, qui māsueti & humiles corde
unanimem concordia cum fratribus seruant, & pacē
sequuntur cum omnibus & sanctimoniā, iuxta illud
quod scriptum est: Super quē requiescet spiritus san-
ctus, nisi super humilem & quietum, & timentē ser-
mones meos: quam significāt oscula columbarum.

Quia uero ignis quod rāgit, accendit & illuminat, re-
cte idem spiritus in ignis uisione apparuit, q̄a cor qd̄
tangit, & in amorem inflammat, & ad uidendā eius
uolūtatem illuminat. Hic est ille ignis de quo salua-
tor in euāgelio ait: Ignem ueni mittere in terram, &
quid uolo nisi ut ardeat: De hoc igne p̄ Moysen di-
citur: In dextera eius ignea lex. Et p̄ Apostolū: Ete-
nim deus noster ignis cōsumens est. Hoc igne illorū
corda calefacta fuerant, qui dicebant: Nōne cor no-
strum ardēs erat in nobis (de Iesu) dum loqueret̄ in
uia, & aperiret nobis scripturas? Quod sup̄ dominū

Luc. 12.3

Hebr. 12.3

in columbæ specie, & super apostolos in igne apparuit, cito cognoscimus, si uniuscuiusq; personæ qualitatem subtilius consideremus. Quia em̄ columba (ut diximus) simplex ē auis, recte spiritus sanctus super dominū in columbæ specie apparuit, quia in primo aduentu suo peccata nostra non per zelū uenit punire, sed per māsuētinem dimittere. Quia uero apostoli, ut puri homines, nō solum à peccatorū rubigine excoquendi erant, sed etiam ad prædicandum euāgelium zelo rectitudinis accēdendi, recte idem spiritus super eos in linguis igneis apparuit. Sed quia ex hodierna lectiōe spūm sanctum in columbæ specie apparuisse audiuimus, ad considerandum naturā columbæ diligētius redeamus. Vt si spiritum sanctum accipere uolumus, hoc seruemus in mente, quod colūba habet in corpore. Septem quippe naturales differentias in se columba habere traditur: unā, quia felle amaritudinis caret: aliam, quia pro cantu gemitus edere solet: tertiam, quia gregarim uolat, uel gemit: quartam, quia iuxta fluentia aquarum residere delectat, ut facilius aduētum accipitris præcauere possit: quintam, quia nihil uiuum comedit: sextam, quia nō cum unguis, nec cū rostro, uelut cæteræ aues, se defendit, sed sese defendendo alis percutit: septimā, quia in petris nidificat. Columba ergo felle amaritudinis caret: & nos iuxta admonitiōē Petri apostoli, depouamus omnem iram & simulationem & inuidiam. Columba pro cantu gemitus habet: & nos in conualle lachrymarū positi, nō solum pro remittendis peccatis, sed etiam pro perceptione uitæ æternæ miserisumus et lugeamus, in exēplo illius qui ait: Lauabo per singulas noctes lectū meum, lachrymis meis stratum

s. petri, 2.

meū rigabo, ut impleatur in nobis quod dñs ait: **Be-**
ati qui nunc stetit, quoniam ipsi ridebitis. **Columba** *Luce. 6.*
gregatim uolat: & nos unanimi aem diligamus, &
nō solū amicis, uerum etiā inimicis bonū quod possu-
mus, propter dñm impendamus, ut in eorū numero
cōputemur, de quibus dicitur: **Multitudinis credenti-**
um erat cor unū & anima una. **Et iterū: Ecce quā-**
bonū & q̄ iucundū, habitare fratres in unū. **Colūba**
iuxta fluēta aquarū residere solet, ut aduentū accipi-
tris facilius cauere possit. **Et nos ut diaboli insidias p̄-**
uidere & cauere possimus, in meditatione scripturā-
delectabiliter insistamus, ut impleat in nobis, quod
in laude ecclesie dicitur: Oculi tui oculi columbarū, q̄ *Canti. 5.*
lacte sunt loræ, & residēt iuxta fluēta plenissima. **Et**
iterū: Oculi tui oculi colūbarum, absq; eo qd intrin- *Canti. 4.*
secus later. **Colūba nihil uiuū comedit: & nos iuxta**
Apostoli sententiā, mortificemus mēbra nostra, que
sunt super terrā, id est, fornicationē, immunditiā, au-
aritiā, quod est idolorū seruitus. **Colūba non cū un-**
guis uel cū rostro se defendit: & nos quotiescūq; ab
iniustis persecutionē patimur, nō ad uindictā cōmo-
ueamur, sed potius exempla sanctorū sequentes, pati
entiā diligamus, ne efficiatur lingua n̄ra, arma & sa-
gitta & gladi⁹ acut⁹, timētes illud qd Paulus aposto-
lus ait: Quod si inuicē mordetis & comeditis, erig- *Gala. 5.*
te ne ab inuicem cōsumamini, ut impleatur illud: Be-
ati pacifici, qm̄ filij dei uocabunt. **Colūba in petris ni-**
dificat: et nos oēm spem n̄ram et fortitudinē in petra
q̄ est Christus, ponamus, dicētes cū Psalmista: In petra *Psalm. 60.*
exaltasti me, deduxisti me, q̄a factus es spes mea, tur-
ris fortitudinis à facie inimici. **In huius petre forami-**
nibus nidū suū Moyses posuerat, quando à dño me-
m *ij*

ruit audire: Est locus apud me, & stabis ibi in foramine petrae. Si ergo sp̄m̄ sanctum in cordibus nostris habitatorē habere uolumus, has spiritales uirtutes solícite teneamus, ut ad nos ptineat specialiter, qđ in laude totius ecclesiae in Canticis canticorū uoce sponsi dicit: Veni sp̄sa mea, electa mea, colūba mea, in foraminibus petrae, in cauernis macerig. Ostende mihi faciem tuā, sonet uox tua in auribus meis. Tales quippe dñs suos discipulos esse uolebat, quibus dicebat:

Math. 10.

Estote prudētes sicut serpētes, & simplices sicut colūbae. Et pulchre septē naturę enumerant colūbae, qđ sp̄s sancti, qđ hodierna die sup redemptorē mūdi apparuit, septē dona sunt principalia, de qbus p̄ Isaiā dīr: Requiescet sup eum spiritus dñi, sp̄s sapientiae & intellectus, sp̄s consilij & fortitudinis, sp̄s scientiae & pietatis, & replebit eū sp̄s timoris dñi. Mirabili autē concordia, scripturā ueteris ac noui testamēti sibi cōueniunt. Legimus em̄, qđ cum uellet Noe scire, utrū cessassent aquae diluuij, misit colūbā, quae uespere reuersa est ad eū, portans ramū oliuae uirētib; folijs in ore. Nunc autē baptizato dño, suo p̄curatori aperti caelis in specie colūbae apparuit. Sicut em̄ p̄ diluuium baptismum figuratur, ita & p̄ colūbā, quae ramū oliuae uirētib; folijs in ore tulit, unctio spiritus sancti exprimitur, quae fidelibus in baptismo tribuitur, de qua per Iohannem dicitur: Unctio eius docet uos de om̄ibus. Quod uero uoce Baptistae subditur, [Et ego nesciebā eum,] sic intelligendū est ut supra diximus, quia ad cōparationem qđ postea cognouit, parē prius de illo cognouerat: unde certū signum eius cognitionis datur, cum subinfertur: Sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, super quem uideris sp̄m̄ descēdentē, & manentem sup eum,

Isaig. 11.

Iohann. 1.

hic est qui baptizat in spiritu sancto.] Vbi quaeritur
 quare pater ad cognoscendū unigenitum filium su-
 um tale signum dare uoluit, cum idem filius discipu-
 lis suis reppromittit, dicens: Rogabo patrem, & ali-
 um paraclerum dabit uobis, ut maneat uobiscum in
 eternum, spiritū ueritatis qui à patre procedit, quem
 mundus non potest accipere, quia nō uidit eum nec
 scit eum, uos autē cognoscetis eum, quia apud uos ma-
 nebit, & in uobis erit. Si ergo & in discipulis manet
 spiritus, quid magnum, si sup unigenitum filiū dei de-
 scendit & mansit? Sed facilis ad hęc pater responsio,
 quia aliter acceperūt illi, & aliter ille. Illis em̄ ad men-
 suram datus est spiritus, in illo autē habitat om̄is ple-
 nitudo diuinitatis corporaliter. Et illi ex tēpore ac-
 ceperunt sp̄m: ille uero ex quo obumbrante spiritu-
 scō intra uterū uirginis cōceptus est, eiusdē spiritus
 plenitudinē habuit, sicut p̄ Psalmistā dicitur: **Vnxit**
 deus deus tuus oleo lætitiæ præ cōsortibus tuis.
 Possumus & hoc dicere, quia in mentibus fidelium idē
 spiritus ad aliquid semp manet, & ad aliquid reces-
 surus uenit. Manet em̄ cum illis, ut sobrie & iuste &
 pie uiuāt in hoc seculo: recedit uero ab illis, ne semp
 corporales uirtutes faciāt. Et illis quidem ita uenit,
 ut si à bono proposito uoluntatem mutauerint, ab
 illis recedat: in dño autē, non ex tēpore baptismi ma-
 ior eiusdem spiritus gratia esse cōp̄it. Sed in eius bap-
 tismo uisibiliter apparuit, ut intelligant fideles per
 baptismum eiusdē spiritus sancti se dona percipere.
 Quam ueraciter autē & absq̄ ulla dubietate creden-
 da sint, quæ in hac lectione cōmemorant, præcurfor
 dñi manifestare curauit, cū subiūxit: **Et ego uidi, &
 testimonium per bibui, quia hic est filius dei.**

Johan. 14

Psal. 44

Vbi considerandū , quia in hac breui lectione duorū
hæreticorū dogmata destruantur, Manichæi scilicet
& Photini, quorū unus negauit eum fuisse uerū ho-
minem, alter uerū deū. Erubescat ergo Manichæus,
cum audit: [post me uenit uir.] Erubescat & Phori-
nus, cū præcurfor dñi clamat: [Ego uidi, & testimo-
nium phibui, q̄a hic est filius dei.] Audiāt ergo mā-
fueti & latētur, credētes sine dubio, quia hic est fili-
us hoīs, qui ut homo baptizatus est, idem ipse est fi-
lius dei, & cōfiteantur cū Petro: Tu es filius dei uiui.

DOMINICA PRIMA

post Epiphaniā. **Lucā secundo.**

**In illo tempore: Cum factus esset Iesus
annorū duodecim, ascendit illis Hierosolymam.
Et reliqua.**

Rationabiliter mag-
gistri ecclesiastica
institutionis, & di-
uina scripturę traditores,
Lucam euangelistam in-
ter quatuor animalia spe-
ciem uituli tenere descri-
bunt, sicut in lezechiele et
in Apocalypsi Iohānis ha-
betur. Qm̄ sicut uitulū in
templo dñi in sacrificio à
sacerdotib⁹ offerebatur,
ita ille præ cæteris euāgelistis, specialius ea quæ dñs
in tēplo uel circa templum gessit, cōmemorare curat